

Cal Pei (el Raval)

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Raval, al sector central del terme de Gaià
Emplaçament: Carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), al km. 5 camí en direcció nord-est.
Alçada: 480

Coordenades:

Latitud: 41.91802
Longitud: 1.92539
UTM Est (X): 410889
UTM Nord (Y): 4641232

Classificació

Número de fitxa: 08090-174
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle: XVII-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: Normes Subsidiàries, Annex 1: entorn i façanes
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 001201500DG14A0001HR
Fitxes associades:
[Raval](#)
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 23/07/2018 - 02:00

Descripció

Casa de pagès de tamany força gran que forma part del conjunt anomenat el raval, emplaçat uns uns 200 metres al nord d'on hi ha l'església parroquial i el petit nucli de Gaià. Després de la sagrera, aquest va ser el primer nucli o agrupació de cases que va sorgir al terme de Gaià, a principis del segle XVII. Està format per només cinc cases, construïdes totes elles a la mateixa època, les quals queden agrupades formant una mena de carrer. Són cal Fuster, cal Ticó, cal Gresalla, cal Miqueló i cal Pei. Cal Pei va ser l'última casa que es va construir, i es troba separada uns metres de les altres quatre. Té una planta irregular, i consta de planta baixa més dos pisos. La façana principal és encarada a llevant, i consta de tres eixos d'obertures, totes emmarcades amb llindes i brancals de pedra. A la façana posterior la casa té una altra entrada, igual que la façana de migdia, que a la segona planta compta amb una eixida rematada amb arc escarser. Els murs són de maçoneria, a pedra vista. La casa tenia tina i celler, però ja no es conserven.

Observacions:

Informació facilitada per Josep Matamala i per Anna Escudero.

Història

El nucli del Raval es va iniciar a principis del segle XVII, quan el rector de la parròquia de Santa Maria de Gaià va establir les cinc cases existents en terrenys de la seva propietat. El rector va vendre en emfiteusi a membres de la seva família unes parcel·les per fer-hi la casa i l'hort. El nucli quedava fora de la sagrera i, per això, se'l va anomenar el raval. Els estadants eren artesans: teixidors de lli, paraires, fusters i també hostalers. Desconeixem el motiu pel qual la sagrera, que s'havia iniciat en època medieval, no va prosperar donant lloc a un petit nucli al voltant de l'església, com va succeir en la majoria de pobles, i en canvi va sorgir aquest raval separat només 200 metres. Probablement fou degut a desavinences per propietats entre la parròquia i el Prat, que s'havia consolidat com el mas principal al costat de l'església.

El 1603 es van aixecar les dues primeres cases: cal Fuster i cal Gresalla, que estan situades al nord del conjunt. El 1624 ja existien cal Ticó i cal Miqueló. L'última va ser cal Pei, de la qual se'n té la primera notícia documental el 1692 (BADIA, 2016: 64). El fundador de cal Fuster va ser Bernat Riera, alies "Naspra", i aquesta casa feia funció d'hostal.

El capbreu del castell de Gaià dels anys 1692-93 aporta alguna informació sobre cadascuna de les cases. Aquest any cal Fuster era coneguda com a Casa d'en riera, i el cap de casa era Valentí Riera. Cal Miqueló era la Casa de Pere Codina, el qual era teixidor de lli. Una altra casa (probablement cal Ticó) era la de Joan Bardaix, que consta com a treballador. Una altra casa (probablement cal Gresalla) era coneguda com a Casa del Gasu i hi vivia Vicenç Mas, també teixidor de lli. I una altra casa (probablement cal Pei) era la Casa de Pere Benet Serra, que era fuster (BADIA, 2016: 67).

Acabada la Guerra Civil una senyora de Barcelona, Esperança Musté, religiosa terciària franciscana, va comprar cal Pei, cal Miqueló i cal Gresalla amb el propòsit de retirar-s'hi a fer vida religiosa i comunitària. Va triar aquest lloc perquè era molt a prop de l'església i tenia una relació estreta amb el rector. Va restaurar cal Pei, que havia quedat malmesa després de la guerra. Al pis superior hi va construir diverses habitacions destinades a una mena de colònies per a joves treballadores, que venien generalment de Barcelona i hi anaven a passar unes dies de retir espiritual, especialment durant l'estiu. També se'ls ensenyava a cosir i altres labors. Per fer més atractiu l'acolliment fins i tot va fer construir una piscina. Esperança Musté va morir el 1983 i la casa va passar a una amiga seva, Dolors Daiber (LLUCH, 2017). El 1988 Daiber la va vendre a Miquel M. Lluch, que ja feia anys que compartia amb uns amics la casa del Cal Fusté. Miquel M. Lluch és advocat i afeccionat a la poesia, i en el llibre "Gaià t'estimo" fa un relat de com va conèixer la casa, dels anys que hi va passar i de com era la vida a Gaià entre 1965 i 1985.

Bibliografia

- BADIA, Josep M (1987). "Gaià", Història del Bages, Vol. I, Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 284.
- BADIA, Josep M; LLUCH, Miquel M. i altres (2016). "Història", "Arquitectura", "Gaià anys enrere (1965-1985)", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 62-64, 67, 195-196, 316-32
- IGLESIAS PERA, Lluís (2006). Pla Especial Urbanístic pel qual es cataloguen les masies i cases rurals del municipi de Gaià. Ajuntament de Gaià (document no aprovat oficialment), núm. 64.1
- LLUCH, Miquel M. (2017). Gaià 1. Història d'un plet de segles enrere (treball inèdit).
- LLUCH, Miquel M. (2017). Gaià 2. L'efímera piscina de Gaià (treball inèdit).

